

Úvod

V okolí Banskej Bystrice je veľa krásnych prírodných lokalít, ktoré mnoho žiakov mojej školy nepoznajú. A pri tom je príroda tak krásna a zaujímavá. Naše mesto tento rok oslávilo výročie 750.rokov od udelenia mestských výsad Belom IV. Najmä toto bolo podnetom napísania mojej práce.

Prostredníctvom mojej práce by som chcela oboznámiť mojich spolužiakov o prírodných a kultúrnych lokalitách, ktoré sa nachádzajú v okolí Banskej Bystrice a odporučiť im niektoré z lokalít. Na mojej škole sa zaviedol "ekoturistický " krúžok, ktorý tiež podporuje spoznávanie okolitých oblastí Banskej Bystrice a jej krásu.

Cieľ

Názov a určenie sledovanej problematiky:

Spoznaj krásy prírody okolia Banskej Bystrice

Cieľ:

- oboznámiť žiakov našej základnej školy so zaujímavými prírodnými lokalitami Banskej Bystrice
- spoznávať oblasti - aktívne pozorovať prírodu
- ochrana prírody
- pomoc prírode priamymi aktivitami
- vytvoriť kladný vzťah k prírode

Použité metódy:

- turistické vychádzky
- pozorovanie prírody
- práca s internetom
- aktivita a praktická časť v prírode
- zhodnotenie súčasného stavu lokalít v okolí Banskej Bystrice

Aktivity:

- navštívili sme prírodné lokality
- vyčistili lokality od odpadkov a nečistôt
- obnovili ohniská
- spoznali sme faunu a flóru lokalít
- v prírode sme zorganizovali súťaže pre mladších žiakov
" Poznávanie drevín a bylín "

Urpín

Urpín je krásnou dominantou Banskej Bystrice, možno ho vidieť na ľavom brehu Hrona.

Nachádza sa tam Vartovka, ktorá je najstarším objektom. Je to jeden z obranných systémov v Banskej Bystrici. V roku 1909 bola prestavaná na Vyhliadkovú vežu, v súčasnosti slúži ako Hvezdáreň. Kalvária z roku 1687 bola kedysi krásnou dominantou dnes však je zdevastovaná, končí sa kostolíkom Božieho hrobu s pôdorysom kríža. Neskoro baroková kaplnka sa nachádza pri železničnej stanici. Pochádza z roku 1770.

Lokalita je prímestská lesoparková oblasť, kde sa dá využiť čas na prechádzku a relax.

Neprijemne som bola prekvapená obyvateľmi nedostavanej stavby na Urpíne. Boli tam bezdomovci. Zakladali oheň a tým ničili stromy, odhadzovali odpadky,...

Myslím si, že by im malo byť poskytnuté náhradné ubytovanie.

Náučný chodník Jakub

Trasa náučného chodníka je nenáročná a bezpečná. Dĺžka trasy je 2,1 km, čo je asi jedna hodina chôdze s max. prevýšením 100 m. Počet zastávok je 11 a je tu umiestených 5 informačných tabúl.

Chránený areál Jakub má rozlohu približne 12 ha a bol vyhlásený roku 1999. Informačné tabule obnovili pracovníci TANAP-u.

Náučný chodník sa nachádza v Starohorských vrchoch v lokalite Roháčovo-Roveň pri Jakube, ktorý je súčasťou Banskej Bystrice a juhozápadných výbežkov Nízkych Tatier.

Nachádzajú sa tu rôzne druhy orchidey až 16 druhov. V CHA rastú aj rastlinné druhy z čeľade vstavačovitých, napr.: kamienka modropurpurová, hviezdiatec čemericový alebo vstavač purpurový.

Tiež tu žije mnoho druhov živočíšstva, napr.: z vtákov-škvránok poľný, strakoš červenochrbtý, ale aj straky alebo sokoly myšiare...atď. z cicavcov to sú piskor malý, hraboš poľný, lasica myšožravá, kuna skalná, či zajac poľný.

V tejto lokalite ma prekvapilo množstvo odpadkov popri chodníku. Vyzbierali sme tri igelitové tašky rôzneho odpadu. Turisti zapálili posed - stôl, lavice a striešku. Nechápem prečo. Ved' si tu mohli oddýchnuť, najesť sa alebo sa ukryť pred daždom. Pracovníci TANAP-u zhotovili nový prístrešok.

Náučný chodník Sásovská dolina

Tento náučný chodník má 13 zástaviek, trasa je dlhá približne 4,2 km a terén pomerne náročný. Čas prechodu Sásovskou dolinou je približne 2 hodiny. NCH sa nachádza na území ochranného pásma Národného parku Nízke Tatry.

Sásovská dolina spadá do pohoria Starohorských vrchov. Západný svah tvorí Horný diel, východný je tvorený Panským dielom, Hrádkom a Bučičím. Dolinou preteká Sásovský potok, pramení pod Panským dielom a má dĺžku približne 5 km.

Nachádzajú sa tu rôzne zaujímavé dreviny ako sú: bresty, jedle biele, ktoré sú ohrozenými druhmi, rastie tu aj plamienok plotný je to drevnatá liana charakteristická pre Sásovskú dolinu.

Rastú tu aj liečivé, chránené ale aj jedovaté rastliny, napr.: medzi liečivé patrí mäta dlholistá, medzi chránené šafran a medzi jedovaté jasiénka obyčajná.

Najčastejšie tu môžete vidieť modlivku zelenú, krkavca čierneho, ale aj medveďa hnedého. Všetky tieto živočíchy patria medzi chránené druhy.

Zaujala ma tu alej veľmi starých bukov a mala som šťastie vidieť aj krásnu modlivku a na lúke sa páslo stádo oviec. Odtiaľto bol krásny výhľad na Banskú Bystricu.

Harmanecká jaskyňa

Je to jediná verejnosti sprístupnená jaskyňa v okolí Banskej Bystrice. Jazdí tam mestská hromadná doprava, linka číslo 54. Harmanecká jaskyňa je najväčšou jaskyňou Harmaneckého krasu. Izbica - vstupný dóm, bol známy od nepamäti.

Bola otvorená 1.júla 2005, dokedy prebiehala rekonštrukcia.

Stalaktity, stalagmity, kvapľové stĺpy, nástenné vodopády a záclony,.....to sú všetko syntrové formy, ktoré vyzdobujú väčšiu časť podzemných siení. Kvapľové formy sú už väčšinou odumreté, majú sivú alebo ružovú farbu- to spôsobuje zvetrávanie.

Ako vo všetkých jaskyniach, aj v tejto, je povinnosťou prevádzkovateľa uchovať neporušenú výzdobu jaskyne. Jeho druhou povinnosťou je výchova návštevníkov, aby pochopili originalitu procesov v jaskyni, neporovnateľnosť dĺžky tvorby výzdoby s dĺžkou života človeka, ktorý by sa nikdy nemal dotknúť týchto " umeleckých diel prírody ."

V lese, ktorým vedie chodník do jaskyne, rastie zákonom chránená drevina - tis obyčajný.

Spoznajte aj vy jednu z najkrajších jaskýň Slovenska.

Tajovská kopa

Nachádzajú sa tu travertíny, ktoré vznikajú zo studených mineralizovaných vôd. Toto územie má využitie najmä ako turistická atrakcia, náučná lokalita pre stredoškolákov, žiakov základných škôl ale aj pre vysokoškolákov.

Je tvorený najmä pevnými a pórovitými, machovými a riasovými penovcami. Je to kaskádový vodopád so stekajúcou studenou pramenitou vodou po strmom svahu.

Územie sa využíva tiež ako vodný zdroj, ktorý má stanovené ochranné pásmo I. a II. stupňa. Táto lokalita je doplnená informačným panelom. Objekt bol v roku 1991 vyhlásený ako Prírodná pamiatka Tajovská kopa.

V blízkosti je postavený nový poschodový dom. Obyvatelia tejto oblasti boli veľmi znepokojení hlukom áut a prachom. Niektorí sa museli počas výstavby odsťahovať. Sú to zväčša chorí a starí ľudia.

Myslím si, že v takýchto prírodných lokalitách by mala byť výstavba zastavená a nepovolená.

Špania dolina

Prvý úžitkový kov, ktorý obyvatelia Španej doliny poznali, bola zrejme meď.

V 12. a 13. storočí sa ťažila hlavne železná ruda, menej meď a striebro. Táto lokalita bola vyhlásená za Pamiatkovú rezerváciu ľudovej architektúry od roku 1979. Prvý krát sa tu použil strelný prach v roku 1629.

Dominantou a najstaršou pamiatkou je kostol z roku 1254, ku ktorému vedú drevené schody. Nachádzajú sa tu rázovité banícke domy. Ale najväčšou dominantou sú predovšetkým výrazné " pamätníky banskej činnosti " - haldy.

Baníci boli veľmi technicky zruční. Svedectvom je banský vodovod - voda v ňom tiekla viac ako 400 rokov, poháňala ťažné stroje, stupy a iné banské zariadenia.

Najzaujímavejšie druhy minerálov: aragonit, devillín, baryt, galenit, celestin....

Mňa očarila malebná príroda a zrekonštruované domčeky. So Španej Doliny vedie štôľňa na Staré Hory, ktorá je už uzavretá. Sprístupnené je banské múzeum. V tomto starom banskom revíre možno pozorovať aj nepriaznivý vplyv ťažby na prírodu.

Záver

Verím, že moja práca prispeje k tomu, aby sa zvýšil záujem žiakov našej školy o spoznávanie prírodných krás okolia Banskej Bystrice.

Však turistické vychádzky sú zdrojom poznávania a oddychu. Nemenej dôležitá je aj pomoc a ochrana prírody.

" Čím viac nás bude správne konať, tým rýchlejšie sa naša Zem uzdraví. "

Pre väčšiu informovanosť mojich spolužiakov som vyhotovila brožúrku o prírodných lokalitách Banskej Bystrice.

Obsah

Úvod.....	str. 1
Cieľ.....	str. 2
Metódy.....	str. 2
Urpín.....	str. 3
Náučný chodník Jakub.....	str. 4
Náučný chodník Sásovská dolina..	str. 5
Harmanecká jaskyňa.....	str. 6
Tajovská kopa.....	str. 7
Špania dolina.....	str. 8
Záver.....	str. 9
Použitá literatúra.....	str. 10
Prílohy.....	str. 11

Použitá literatúra

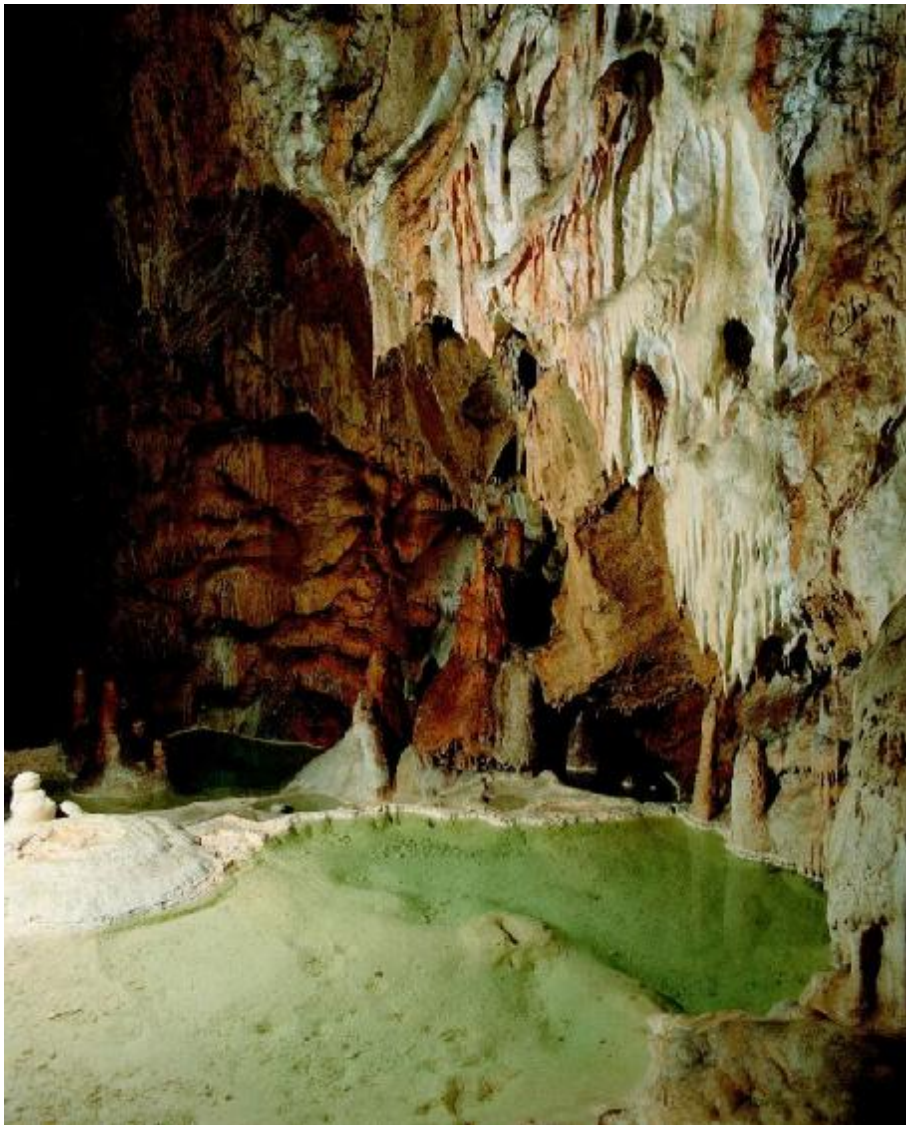
Bella P., Holúbek P.: Zoznam jaskýň na Slovensku 1991

Galvánek J.: Zhodnotenie súčasného stavu lokalít v okolí
Banskej Bystrice 2002

Galvánek J.: Výskyty a hodnota pramenitov a penovcov v
okolí Banskej Bystrice 2004

Prílohy

Biologická olympiáda

KATEGÓRIA C

Téma : Spoznaj krásy prírody okolia Banskej Bystrice

Meno : Romana Benčíková

Trieda : 8.A

Škola : ZŠ Moskovská 2, Banská Bystrica

Šk. rok : 2005/2006